

DE ACADEMIE-TIJD VAN JACOBUS VAN LOOY

soms opvoerden tot een zelfstandige kunst. Anderzijds begonnen de litteratoren, naast hun liefde voor het woord, aanstonds een hartstochtelijke liefde voor de schilderkunst te tonen, lieten zij zich er zelfs sterk door beïnvloeden, terwijl ook hun kritiek het zuiverste beoogde door de dingen in zichzelf te beoordelen. Zo beschouwd moeten we de beweging van Tachtig, onverbrekkelijk verbonden met het verschijnen van de *Nieuwe Gids* in het najaar van 1885, een decennium eerder zien beginnen, omdat de schrijvers zich bij de schilders aansloten.

Het was in deze jaren, dat Van Looy zijn leertijd aan de Academie begon. Zich een beeld van deze studietijd te vormen, de plaats te bepalen, die hij in het artistieke leven van Amsterdam toen innam, is moeilijk, aangezien noch in zijn eigen werk, noch in mededelingen van anderen daaromtrent veel objectieve gegevens te vinden zijn. Wanneer Van Looy in het begin van *Gekken* Johan op deze jaren laat terugzien, dan gebeurt dat, als gezegd, door een door desillusie en verbitterdheid sterk gekleurde bril. En als b.v. Frans Erens beweert, dat „Kobus” altijd iets van een kind heeft gehad dat te veel verwend is, dan speelt door die woorden heen een persoonlijke antipathie, terwijl enkele gegevens van Kloos, herinneringen aan zijn persoonlijke omgang met Van Looy, verwrongen zijn door de vooropgezette wil, vóór alles in hem den groten eenling, den individualist bij uitnemendheid te zien.

Maar evenals Van Looy's uiting in *Gekken* te direct is om er niet den kunstenaar zelf in terug te vinden, evenzo zullen beide andere karakteristieken hun diepere grond hebben, door de feiten bepaald. Men behoeft zich slechts Kloos' „alle theorieën blauw-blauwlatende individualist”, die zich „verder van de heele boel niets aantrekt in dit leven daar hij alleen zichzelf en niets anders wenscht te zijn” in de „tijd van veel plannen en gepraat” voor te stellen, om een reden voor Johan's teleurgestelde en verbitterde houding te vinden. Van Looy's eigen verklaring, nooit volgens kunstformules gewerkt te hebben, omdat hij ze niet bezat, rechtvaardigt deze voorstelling, evenals een brief aan Kloos naar aanleiding van het verschijnen van de *Nieuwe Gids*, waarin hij het tijdschrift te zwaar-op-de-hand, te somber noemde. Er moest meer in gelachen en minder in gepraat worden. „Maar lach dan toch, maar lach dan toch, maar — — lach — — dan — — toch”, eindigt een zijner brieven uit Spanje aan Van Eeden, nadat hij diens *Kleine Johannes* gelezen en met Zola's *L'Œuvre* kennis heeft gemaakt. „Lees dan Cervantes, de lachende Cervantes, ai daar is al zooveel van gezegd, maar lees het, als je eens gezond genieten wilt.”

Don Quichotte, de goddelijke dwaas, die Van Looy op zijn tocht door Spanje en naar Tanger, die later Zebedeus in zijn vlucht over Holland zal vergezellen. In hem leeft de